

OKÉV

Országos Közoktatási
Értékelési és Vizsgaközpont

**A 2006/2007. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első (iskolai) fordulójának feladatlapja**

MAGYAR IRODALOMBÓL

Munkaidő: 300 perc
Elérhető pontszám: 100 pont

ÚTMUTATÓ

A munka megkezdése előtt nyomtatott nagybetűvel ki kell tölteni az adatlapot és minden különálló lapon a versenyző nevét, osztályát!

A feladatok megoldásához íróeszközön kívül **más segédeszköz, illetve pótlap nem** használható! Javítás csak a hibásnak vélt szöveg áthúzásával és a jónak vélt megoldás mellé írásával történhet, kifestőt tilos alkalmazni! Durva vagy súlyos helyesírási hibáért pontlevonás jár. Az üresen hagyott részeket át kell húzni a dolgozatban!

A feladatlapokat a szaktanár (szaktanári munkaközösség) értékeli központi javítási útmutató alapján. Továbbküldhetők a **legalább 70 pontra** értékelt dolgozatok.

ADATLAP

A versenyző neve: oszt.:

Az iskola neve:

Az iskola címe: irsz. város

.....utcahsz.

Megye:

A felkészítő tanár(ok) neve:

.....

Összes pontszám:

I. MŰISMERET, MŰVELTSÉG

1. Szerzők – művek – műfajok

Egészítse ki a táblázatot a hiányzó adatokkal! (Csak a teljes, hibátlan sor 1 pont.)

A szereplő neve	A szerző neve	A mű címe	A keletkezés kora évtizedes pontossággal	A mű műfaja
Pongrácz István				
Dimitri, Ledér				
Iszméné				
Csepü Palkó, a tiszteletes két pej csikájának jó kedvű abrakolója				
Pernelle asszony				
Lenzkij, Olga				
Demirhám				
Simon és Mihál bán				
Ali Csorbadzsi				
Miltiádész, Tankréd, Kepler, Danton				

Elérhető pontszám	10
Elért pontszám	

2. Irodalmi földrajz

Nevezze meg az alábbi helységek/helyiségek/színterek irodalmi szöveghelyét!
(Hibátlan soronként 0.5 pont.)

Terek, színterek	Szerző	A mű címe
Brezina		
A vaáli erdő		
Helsingőr		
Vauquer-panzió		
Lilliput, Brobdingnag, Laputa		

Elérhető pontszám	2.5
Elért pontszám	

3. Melyik magyar mű keletkezésében volt fontos szerepük a megjelölt irodalmi mintáknak? Nevezze meg az adott mű szerzőjét is!
(Csak a teljes és hibátlan sor 1 pont!)

	A magyar mű címe	A szerző neve
Goethe: Faust; Byron: Manfred, Káin; Shelley: A megszabadított Prométheusz...		
Bonfini krónikája, Hans Sachs, Franz Grillparzer, Kisfaludy Sándor feldolgozásai		
Tasso: A megszabadított Jeruzsálem; Marino: A lerombolt Jeruzsálem		
Goethe: Faust; Mozart: Varázsfuvola; E. T. A. Hoffmann: Az arany virágcserep; Shakespeare: Szentivánéji álom; Gergei Albert: Argyrus-történet		

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

4. Mutassa be az irodalmi lapokat, folyóiratokat a megadott szempontok szerint!
(Csak a teljes, hibátlan sor 1 pont.)

Cím	Évtized	Szerkesztők (legalább egy!)	Jellemzők (legalább kettő)
Erdélyi Múzeum			
Tudományos Gyűjtemény			
Regélő Pesti Divatlap			
Szépirodalmi Figyelő			
Koszorú	1863-65		
Budapesti Szemle			

Elérhető pontszám	6
Elért pontszám	

5. Mítoszok

Nevezze meg a jelvényei alapján a görög istenek nevét és feladatkörét!
(Minden jó sor 1 pont!)

Név	Jelvény	Feladatkör
	lant, babér	
	szárnyas saru, kalap, hírnökbot, kakas	
	sisak, páncél, dárda, pajzs, gránátalma, olajfa, bagoly, kígyó	
	holdsarló hajdís, íj, nyíl, lándzsa, kutya, szarvas	

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

6. Biblia

Mit jelentenek az alábbi fogalmak a Biblia kontextusában? Magyarázata legalább három információt tartalmazzon! (Válaszonként 1 pont!)

kánon:

próféta:

messiás:

apostol:

apokalipszis:

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

7. Összefüggések: alkotók – alkotások

Kik az alkotói az alábbi művészeti alkotásoknak?
(Minden helyes sor 1 pont.)

Író	Mű	Zeneszerző
	A kékszakállú herceg vára	
	Machbet	
	A magyarokhoz II.	
	Diótörő	
	Peer Gynt	

Irodalmi műalkotás	Kapcsolódó képzőművészeti alkotás	Alkotó
Mikes Kelemen: Törökországi levelek		
Arany János: Tetemrehívás		
Madách Imre: Az ember tragédiája		
Biblia		

Elérhető pontszám	9
Elért pontszám	

II. ELMÉLETI ISMERETEK**1. Az irodalom műnemei**

Töltse ki a táblázatot a megadott szempontok alapján!
(Minden helyesen kitöltött cella 0,5 pont.)

	Líra	Epika	Dráma
A szó eredete			
A szövegforma jellemzői			
Szemléletformája			
Időszerkezete			
Kifejezés mód jellemzői			
			Elérhető pontszám 7,5
			Elért pontszám

2. Verstani ismeretek

Határozza meg és értelmezze az alábbi versek/versrészletek formáját, ritmusát, rímelését!
(Minden jó válasz 0.5 pont!)

MEDDŐ ÓRÁN

*Belenézek a nagy éjszakába,
Alszik a föld, maga árnyékába';
Itt vagy amott csillagok röppennek:
Gondolatim is úgy jönnek-mennek*

*Gondolatom szappanbuboréki
Csillogók, mint odafenn az égi:
De töredék mindkettőnek útja –
Mind szétpattan, mielőtt megfutja.*

(Arany János)

MEDDŐ ÓRÁN

*Magam vagyok.
Nagyon.
Kicsordul a könnyem.
Hagyom.
Viaszos vászon az asztalomon,
Faricskálók lomhán egy dalon,
Vézna, szánalmas figura, én,
Én, én,
S magam vagyok a föld kerekén.*

(Tóth Árpád)

Verselési mód:
Sorfajta:

Rímképlet:

A versforma értelmezése:

Verselési mód:

Sorfajta:

Rímképlet:

A versforma értelmezése:

HORATIUS: THALIARCHUSHOZ (részlet)

*Ne bánd, a holnap mit hoz; akármire
ébredt a sors, vedd tiszta haszonnak; és
ne vesd meg, ne kerüld, barátom,
a szerelem gyönyörét s a táncot*

(Szabó Lőrinc fordítása)

Verselési mód:

Sorfajta:

Strófaszerkezet:

A versforma értelmezése:

BERZSENYI DÁNIEL: HORÁC (részlet)

*Holnappal ne törődj, messze ne álmodozz,
Légy víg, légy te okos, míg lehet, élj s örülj.
Míg szólunk, az idő hirtelen elrepül,
Mint a nyíl s zuhogó patak.*

Verselési mód:

Sorfajta:

Strófaszerkezet:

A versforma értelmezése:

Elérhető pontszám	8
Elért pontszám	

III. SZÖVEGELEMZÉS, MŰÉRTÉS

1. Motívumok

Értelmezze az alábbi égjelenség-motívumokat a kiemelt szövegrészekben! Nevezze meg a szerzőt és a címet is!
(Helyes és hiánytalan megoldás soronként 2 pont; 1 pont a szerző/cím helyes megnevezése, az értelmezés külön 1 pont.)

Szerző / Cím	Égi-motívum	Értelmezés
	<p>„Milyen csonka ma a Hold, Az éj milyen sivatag, néma, Milyen szomorú vagyok én ma, Milyen csonka ma a Hold.”</p>	
	<p>„Nézz fel az égre: barna cigány ködök – nézz szét a vízen: fürge fehér habok örök cseréjükért hálásak... Minden e földön, minden a föld fölött folytonfolyású, mint csobogó patak s »nem lépsz be kétszer egy patakba«...”</p>	
	<p>„Olyan sokáig bámultam az égbolt gazdag csodáit hogy már pirkadt is keleten... Egy csipkefátyol látszott, amint a távol homályból gyémántosan aláfoly egy messze kéklő, pazar belépő, melyet magára ölt egy drága, szép nő...”</p>	

	<p>„Az égi rónán ballag már a hold: Ezüstösek a tiszai hajók.</p> <p>Tüzeket raknak az égi tanyák, Hallgatják halkán a harmonikát.</p> <p>Magam a parton egymagam vagyok, Tiszai hajók, néma társatok!”</p>	
	<p>„Tán mind elpusztulunk, s az elcsitult világon Csak miriád virág szelíd sajkája leng: Szivárvány lenn a fűben, szivárvány fenn az ágon, Egy néma ünnepély, ember- utáni csend, ...”</p>	

Elérhető pontszám	10
Elért pontszám	

2. Költői képek, alakzatok

2.1. A Balassi-líra milyen poétikai, képi jellemzőire játszik rá Kovács András Ferenc epigrammája? Hogyan értelmezhető a lírai beszélő és a természet kapcsolata?

(A poétikai, képi jellemzők megnevezése versenként 1 pont. A lírai beszélő és természet kapcsolatának értelmezése szövegenként 1 pont.)

*BÁNJA, HOGY HAJNALBAN KELL AZ
SZERELMESÉTŐL ELMENNI*

*Hajnalban szépülnek fák, virágok, füvek,
harmaton ha nap felkél,
Cseng szép madárszózat, vígan sétál sok vad
Reggel, hogy elmúlt éjjél,
Újul zöld bokor is, de nekem akkor is
Dolgom csak gond, bú, veszél.*

(Balassi Bálint)

*HYMNUS MATUTINUS
(HAJNALI HIMNUSZ)*

*Ég ébredez, erdő, madár sem kesergő
Hajnalban ékes kertben;
Harmattal hintenek, újholdnak mindenek,
Fű sarjad, féreg serken...
Magam még fekünnék – örökre eltűnnék
Tebenned elkeverten.*

(Kovács András Ferenc)

Poétikai, képi jellemzők:

Poétikai, képi jellemzők:

Értelmezés:

Értelmezés:

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

2.2. Nevezze meg és értelmezze az alakzatok szerepét az idézett szövegekben!

(Megnevezés és értelmezés feladatonként 1-1 pont)

*Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót.
Ír.*

*Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót.
Ír.*

*Kicsavarja a papírt az írógépből. Új lapokat vesz elő. Közibük rakja az indigót.
Ír.*

*Kicsavarja a papírt az írógépből. Húsz éve van a vállalatnál. Hideget ebédel.
Egyedül lakik.*

Wolfnének hívják. Jegyezzük meg: Wolfné. Wolfné.

(Örkény István: Trilla)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nyilatkozat

Torkig vagyok! Állandóan téves számokat tárcsázok. Hangom, ha a főnökömmel beszélek, reszketni kezd. Úgyszólván elvesztettem a munkakedvemet. Gimnazista kislányom átnéz rajtam. Jövőre ötvenéves leszek.

Ennélfogva alulírott dr. Stü Rudolf ünnepélyesen kijelentem, hogy ezen okmány aláírása hamis, aláírója csaló, akivel nem vagyok azonos.

Dr. Stü Rudolf s. k.

.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám	4
Elért pontszám	

3. Művek beszélgetése (szövegköztiség/intertextualitás)

Válaszoljon az alábbi kérdésekre Kosztolányi Halotti beszéd (1933) című verse alapján!
(Minden jó megoldás 1 pont. A válaszok egyenként legalább három tény/ tényismeretet/
információt tartalmazzanak!)

HALOTTI BESZÉD

Látjátok feleim, egyszerre meghalt
és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt.
Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló,
csak szív, a mi szívünkhöz közel álló. De nincs
már.
Akár a föld.
Jaj összedőlt
a kincstár.

Okuljatok mindannyian e példán.
Ilyen az ember. Egyedüli példány.
Nem élt belőle több és most sem él
s mint fán se nő egyforma két levél,
a nagy időn se lesz hozzá hasonló.
Nézzétek e főt, ez összeomló,
kedves szemet. Nézzétek, itt e kéz,
mely a kimondhatatlan ködbe vész
kővé meredve,
mint egy ereklye
s rá ékírással van karcolva ritka,
egyetlen életének ősi titka.

Akárki is volt ő, de fény, de hő volt.
Mindenki tudta és hirdette: ő volt.
Ahogy szerette ezt vagy azt az ételt
S szólt az ajka, melyet mostan lepecsételt
a csönd, s ahogy zengett fülünkbe hangja,
mint vízbe süllyedt templomok harangja

a mélyben lenn s ahogy azt mondta nemrég:
„Édes fiacskám, egy kis sajtot ennék”,
vagy bort ivott és boldogan meredt a
kezában égő, olcsó cigaretta
füstjére és futott, telefonált
és szötte álmát, mint színes fonált:
a homlokán feltündökölt a jegy,
hogy milliók közt az egyetlenegy.

Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak ő nem.
Többé soha
nem gyúl ki halvány-furcsa mosolya.
Szegény a forgandó, tündér szerencse
hogy e csodát újólag megteremtse.

Édes barátaim, olyan ez éppen,
mint azaz ember ottan a mesében.
Az élet egyszer csak őrája gondolt,
mi meg mesélni kezdtünk róla: „Hol volt...”,
majd rázuhant a mázsás, szörnyű mennybolt
s mi ezt meséljük róla sírva: „Nem volt...”
Úgy fekszik ő, ki küzdve tört a jobbra,
mint önmagának dermedt-néma szobra.
Nem kelti föl se könny, se szó, se vegyszer.
Hol volt, hol nem volt a világon egyszer.

3.1. Milyen szöveghagyományt idéz meg a vers címe és néhány szövegrészlete?

.....
.....
.....
.....
.....

3.2. Szövegrészek kiemelésével csoportosítsa és értelmezze Kosztolányi versbeszédének nyelvi rétegeit a megadott szempontok alapján!

3.2.1.a) a temetési prédikáció idézetei a szövegből:

.....
.....
.....
.....
.....

3.2.1.b) a stílus és a műfaji alakzatok értelmezése:

.....
.....
.....
.....
.....

3.2.2.a) a hétköznapi nyelv fordulatai a szövegből:

.....
.....
.....

3.2.2.b) a stílus értelmezése:

.....
.....
.....
.....

3.2.3.a) a romantikus én-toposzok idézetei a szövegből:

.....
.....
.....
.....

3.2.3.b) a toposzok értelmezése:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.2.4.a) a mese beszédfordulatainak idézetei a szövegből:

.....
.....
.....

3.2.4.b) a mese és az emlékezet egymásba játszásának értelmezése:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Elérhető pontszám	9
Elért pontszám	

4. Stílustörténeti megközelítés

Milyen szemléletet közvetítenek a szövegek nyelvi-stilisztikai vonásai?
(A kiemelt szempontokra helyes válaszonként 1 pont adható!)

4.1. „Gondold meg, keresztény ember, mit éreznek akkor magokban a bűnös emberek, mikor megtekintik, hogy egész világ előtt Istennek angyali előtt legütkösebb vétkeik kitudódnak? Mikor fejek felett látják az igaz bírónak hangját, mellettek a vádló Sátánnak agyarkodását, alattok a szája-nyitott pokolnak rettenetességét; és ezekbe veszik, hogy el nem rejtezhettek, el nem futhatnak, mentséget sem találnak. Mikor meggondolják, hogy a bíró mindenható, kinek ellene nem állhatnak; hajolhatatlan, kit meg nem engesztelhetnek; véghetetlen bölcsességű, kit meg nem csalhatnak.”

4.1.1. A mű szerzője és címe (vagy a műfaj megnevezése):

.....

4.1.2. A stílus és a fontosabb stílusesszók megnevezése:

.....

.....

.....

4.1.3. A nyelvi-stilisztikai jellegzetességek szerepe az idézet jelentésében:

.....

.....

.....

.....

4.2. „Még gyilkosságok is estenek, ezeket pedig a jancsárok, görögök és örmények követték, de már most legkisebbet sem hallani. Estve kiki sétálhat az utcákon, semmitől nem tarthat. A való, hogy mink is sokan vagyunk, de legkisebb dolog ha történnék, a kapunkon lévő 30 jancsár megtanítaná azokat, akik valamely garázdát akarnának indítani. Nem is lehet már csendesebb hely, mint ahol mi lakunk – estve idegen jancsárt, se görögöt nem látunk, noha a szép időben 11 óráig is kint vagyunk.”

4.2.1. A mű szerzője és címe:

.....

4.2.2. A stílus és a fontosabb stílusesszók megnevezése:

.....

.....

4.2.3. A nyelvi-stilisztikai jellegzetességek szerepe az idézet jelentésében:

.....

.....

.....

.....

4.3. „Mit tehet arról a drága hegy, ha kincseit belőle nem szedik; mit tehet róla a magyar nyelv is, ha fiai ötlet sem ékesíteni, sem nagyítani, sem felemelni nem akarják. (...)

Jegyezd meg e nagy igazságot? Hogy soha a földnek golyóbisán egy nemzet sem tehette addig magáévá a bölcsességet, mélységet, valameddig a tudományokat a maga anyanyelvébe be nem húzta. Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen sohasem.”

4.3.1. A mű szerzője és címe:

.....

4.3.2. A stílus és a fontosabb stíluseszközök megnevezése:

.....

.....

.....

4.3.3. A nyelvi-stilisztikai jellegzetességek szerepe a jelentésében:

.....

.....

.....

.....

4.4. „Mint omlik a zápor kívül, mint csapdossa az üveget. Vak setéség fekszik a falun. – Mely édesdeden esik ezen keskeny kamrácskában a pislogó, gyenge világnál a beszélgetés, mely jóízűen esik itten belőlről hallgatni az eső zuhogását és közel öszveszorulni jó barátnémmal...

Ó, barátném (megfogá egyszerre nagy indulattal kezemet), a gyötrelmem és gyönyörűség határosak, és minden szempillantásban öszvetalálkoznak. A szerelem a legnagyobb tetője a boldogságnak, de változhat a boldogtalanság legmélyebb örvényévé.”

4.4.1. A mű szerzője és címe:

.....

4.4.2. A stílus és a fontosabb stíluseszközök megnevezése:

.....

.....

.....

.....

4.4.3. A nyelvi-stilisztikai jellegzetességek szerepe a mű jelentésében:

.....

.....

.....

.....

.....

Elérhető pontszám	12
Elért pontszám	

IV. A VÁLASZTOTT TÉMA

(Ez a feladat a II. fordulóban kifejtendő témakörre vonatkozik!)

1. Fogalmazzon meg három szakmai problémát, amelyben segítséget kérne a téma szakértőjétől!

(Minden színvonalas kérdés 1 pont.)

1.

2.

3.

2. Nevezzen meg négy fontosnak tartott művet a választott téma szakirodalmából (monográfia, tanulmány) a szerző és a cím együttes megjelölésével! (Ne említsen lexikonokat, tankönyveket, általános irodalomtörténeti vagy elméleti kézikönyveket!)

1.0,5

2.0,5

3. 0,5

4.0,5

Elérhető pontszám	5
Elért pontszám	

ÉRTÉKELÉS

(A dolgozatot javító tanár tölti ki.)

Feladatok	Elérhető	Elért
	pontszám	
I. MŰISMERET, MŰVELTSÉG		
1. Szerzők – művek – műfajok	10	
2. Irodalmi földrajz	2.5	
3. Előképek, hatástörténet	4	
4. Lapok, folyóiratok	6	
5. Görög mitológia	4	
6. Biblia	5	
7. Összefüggések: alkotók – alkotások	9	
II. ELMÉLETI ISMERETEK		
1. Az irodalom műnemei	7.5	
2. Verstani ismeretek	8	
III. SZÖVEGELEMZÉS, MŰÉRTÉS		
1. Motívumok értelmezése	10	
2. Költői képek, alakzatok		
2.1. Képek és értelmezésük	4	
2.2. Alakzatok és értelmezésük	4	
3. Művek beszélgetése (szövegköztiség/ intertextualitás)	9	
4. Stílustörténeti megközelítés	12	
VI. VÁLASZTOTT TÉMA	5	
Összesen	100	